

Uvodnik/Leading article

PRIZADEVANJA GENERACIJ ZDRAVNIKOV KRONANA Z USPEHOM

Gregor Pivec, Ivan Krajnc, Vojko Flis

Uvod

Medicinska fakulteta Univerze v Mariboru je bila ustanovljena z Odlokom o preoblikovanju Univerze v Mariboru (v nadaljevanju MF UM), ki ga je soglasno sprejel Državni zbor Republike Slovenije 2. oktobra 2003. Nedavna ustanovitev fakultete predstavlja institucionalno osnovo, na kateri se bo razvijala pedagoška in znanstvenoraziskovalna dejavnost s področja medicinskih ved v okviru Univerze v Mariboru. 27. oktobra 2003 se je sestal Akademski zbor Medicinske fakultete UM; na seji, ki jo je sklical rektor Univerze v Mariboru, prof. dr. Ivan Rozman, so člani Akademskega zbora izvolili za predsednika prof. dr. Elka Borka, dr. med.

Na drugi seji Akademskega zbora so bili izvoljeni člani senata MF UM, ki ga sestavljajo trije univerzitetni profesorji predkliničnih in šest univerzitetnih profesorjev kliničnih predmetov. V senat so bili izvoljeni: prof. dr. Milan Brumen, prof. dr. Peter Kokol, prof. dr. Željko Knez, prof. dr. Jože Drinovec, prof. dr. Eldar M. Gadžijev, prof. dr. Alojz Gregorič, prof. dr. Borut Gorišek, prof. dr. Radovan Hojs in prof. dr. Dušanka Mičetić-Turk. Akademski zbor je tudi podprl kandidaturu kandidata za dekana novoustanovljene fakultete – prof. dr. Ivana Krajnc. Senat MF UM se je na svoji konstitutivni seji sestal 3. novembra 2003 in izvolil dekana prof. dr. Ivana Krajnc. Slednji je v predstavitvi svojega programa še posebej podčrtal mednarodno uveljavitev fakultete, sodelovanje z Medicinsko fakulteto Univerze v Ljubljani (v nadaljevanju MF UL), sodelovanje z Zdravniško zbornico Slovenije in s Slovenskim zdravniškim društvom. Poseben poudarek je dal praktičnemu usposabljanju študentov; uvedeno bo sprotno preverjanje kakovosti študija in predavateljev ipd. Posebnost študija bo tudi vključevanje študentov v praktično delo v bolnišnici že v prvem semestru študija, saj bodo od samega začetka študija v stiku z bolniki. Pouk bo sodoben, interaktiven, predmet medicinska etika pa se bo prepletal skozi ves študij. Na drugi seji senata MF UM 21. novembra 2003 so senatorji izvolili prodekana za izobraževalno dejavnost – to bo prof. dr. Radovan Hojs, dr. med., in prof. dr. Eldarja M. Gadžijeva, dr. med., za prodekana za raziskovalno dejavnost.

Razlogi za ustanovitev druge slovenske medicinske fakultete

Pobude za ustanovitev druge medicinske fakultete segajo v sedemdeseta leta preteklega stoletja. Pot je bila dolga, zapletena in ne brez ovir. Splošna bolnišnica Maribor je leta 1977 podpisala sporazum o sodelovanju z Medicinsko fakulteto v Ljubljani, konec leta 1980 so prvi študenti začeli opravljati klinične vaje; šele leta 1990 je bolnišnica postala učna bolnišnica MF UL. Od tedaj je več kot 1000 študentov MF UL opravljalo vaje iz kliničnih predmetov v SBM.

Sedaj postaja študij medicine v Mariboru danost, ki bo dodobra spremenila ne le univerzo v Mariboru in mesto samo, ampak tudi miselnost v širšem slovenskem prostoru. Ne nazad-

nje bodo možnosti, da bodo mladi bodoči zdravniki lahko izbirali med dvema medicinskima fakultetama v slovenskem prostoru ter medsebojno sodelovanje, izmenjava in omogočena prehodnost študentov prinesle tudi akademsko konkurenčnost, kar smo v Sloveniji doslej pogrešali.

Razloge za ustanovitev druge medicinske fakultete v Sloveniji je moč najti v podatkih Ministrstva za zdravje, da bomo do leta 2020 potrebovali 1100 zdravnikov ali 25 odstotkov več kot zdaj. Po podatkih registra Zdravniške zbornice je bilo januarja 2000 v Sloveniji 3944 zdravnikov in 1164 zobozdravnikov. Med njimi jih 361 ne dela z bolniki, tako da imamo 1,9 zdravnika na 1000 prebivalcev. Primerjava podatkov z nekaterimi evropskimi državami (Švica, Danska, Nizozemska, Avstrija, Finska, Nemčija ipd.) kaže sorazmerno veliko zaostajanje. Zaskrbljujoča je tudi starostna struktura zdravnikov, saj se bo v naslednjih šestih letih v Sloveniji upokojilo 767 zdravnikov, ki jih ob sedanjem številu diplomantov ne bo mogoče nadomestiti. Pri tem ni mogoče zanemariti v primerjavi z evropskimi prekomerne obremenitve zaposlenih zdravnikov: če bi jih želeli zmanjšati vsaj za polovico, bi morali nemudoma zaposliti vsaj 350 zdravnikov specialistov, ki pa jih preprosto ni.

MF UL je že doslej le z izjemnimi napori večala število vpisanih študentov (leta 2000 161, leta 2001 160, leta 2002 186 in leta 2003 204), pa tudi narava samega študija v obdobju obvladovanja kliničnih predmetov glede na demografske razmere v Sloveniji omejuje število študentov na posamezni kliniki na okrog sto udeležencev v pedagoškem procesu. Tako je že doslej dober del vaj kliničnih predmetov potekal v različnih slovenskih bolnišnicah – v mariborski bolnišnici jih je opravljal dobrih 20 odstotkov študentov ljubljanske medicinske fakultete. Priporočila Evropske unije podpirajo več individualnega pouka, več seminarjev in klinične vaje po načelu en študent ena bolniška postelja. Seveda ostaja odprto tudi vprašanje dostopnosti za študij medicine, kar bo še posebej pomembno ob vstopu v EU.

Kronologija ustanavljanja Medicinske fakultete Univerze v Mariboru

Univerza v Mariboru je z amandmajem k Nacionalnemu programu visokega šolstva 10. januarja 2002 podala pobudo za ustanovitev Medicinske fakultete v Mariboru in ga posredovala Odboru za kulturo, šolstvo, mladino, znanost in šport. Februarja in marca 2002 so tekale aktivnosti med Komisijo za medicino in veterino pri Svetu za visoko šolstvo RS, pripravljena je bila dopolnjena vloga. Odbor Državnega zbora RS za kulturo, šolstvo, mladino in šport je pod vodstvom poslanca Rudija Mogeta 15. maja 2002 s sklepom predlagal Vladi RS, da pospeši aktivnosti, povezane s pobudo za ustanovitev MF v okviru Univerze v Mariboru. 5. julija 2002 je bil dopolnjen elaborat ponovno posredovan na Svet za visoko šolstvo, vlogo pa je strokovno ocenila neodvisna skupina domačih in tujih strokovnjakov. Pripravljeni sta bili kvantitativna analiza bibliografije vseh predvidenih nosilcev predmetov glede na znan-

stvene objave v najuglednejših mednarodnih revijah in primerjava medicinskega izobraževanja v Evropi.

Konstitutivna seja Senata Medicinske fakultete v ustanavljanju pri Univerzi v Mariboru je bila 2. septembra 2002, prof. dr. Ivan Krajnc je bil izvoljen za vršilca dolžnosti dekana. Iste dne se je konstituiral tudi Poslovni odbor Medicinske fakultete v ustanavljanju, za predsednika je bil imenovan prim. Gregor Pivec, dr. med. Na Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport je bila 5. septembra 2002 posredovana dodatna finančna ocena za izvedbo univerzitetnega študijskega programa. Komisija za medicino in veterino je vlogo ponovno obravnavala 10. septembra 2002, ugotovila, da so v dopolnjenem elaboratu odpravljene vse pomanjkljivosti in izbrala tri eksperte za pripravo strokovne ocene. Prof. dr. Nikola Šprem, prof. dr. Milan Pogačnik in akad. prof. dr. Jože Trontelj so podali pozitivna mnenja k elaboratu. Svetovni slovenski kongres je oktobra 2002 na 3. srečanju slovenskih zdravnikov izrazil podporo in prepričanje, da je v Sloveniji potrebna še ena medicinska fakulteta. Univerza v Mariboru, Splošna bolnišnica Maribor in Zavod za zdravstveno varstvo so 8. novembra 2002 podpisali pogodbo o dolgoročnem zagotavljanju prostorov za izvajanje študijskega programa medicina. Novembra so predstavniki bolnišnice obiskali tudi Medicinsko fakulteto Harvard v Bostonu (ZDA) in podpisali pismo o nameri in podpori ter se dogovorili o nadaljnjem sodelovanju. Podobno pismo so predstavniki bolnišnice podpisali tudi z Medicinsko fakulteto v Manchesteru, dekan Medicinske fakultete Oulo, prof. dr. Haikki Ruskoaho, pa je pismo o nameri in usklajenosti programov ter izmenjavi študentov in predavateljev predal ob svojem obisku v Mariboru. Decembra 2002 (9., 11. in 17.) je Univerza v Mariboru v pismu predsednici Sveta za visoko šolstvo RS, prof. dr. Andreji Kocijančič, prosila, da posreduje tako ekspertna mnenja kot vlogo za ustanovitev MF UM na sejo sveta v januarju 2003. Pismo o podpori prizadevanjem za ustanovitev MF UM je dal 13. januarja 2003 tudi Klub štajerskih poslancev v DZ. 15. januarja 2003 je senat Univerze v Mariboru dal soglasje k novemu dodiplomskemu študijskemu programu »Splošna medicina« podiplomskemu študijskemu programu »Medicina« in k vlogi za ustanovitev MF UM ter predlagal Vladi Republike Slovenije dopolnitev Odloka o preoblikovanju Univerze v Mariboru.

Predstavniki Ministrstva za šolstvo, znanost in šport so si januarja 2003 ogledali tudi prostore bodoče medicinske fakultete in opozorili na pomanjkljivost prostorov za pouk anatomije in fiziologije. 10. aprila 2003 so stekle priprave za ustanovitev Konzorcija za zagotovitev finančnih sredstev za razvojni projekt Medicinske fakultete pri Univerzi v Mariboru. Finančni konzorcij je bil ustanovljen 5. junija 2003, njegov namen pa je do leta 2005 zbrati zagonska sredstva v višini 230 milijonov tolarjev za izgradnjo Inštituta za anatomijo in fiziologijo in za opremo za predklinične predmete (biokemija, patologija, biologija, mikrobiologija, patofiziologija, histologija, anatomija ...). Ustanovni člani konzorcija so: Univerza v Mariboru, Nova KBM d.d., Mestna občina Maribor, Splošna bolnišnica Maribor ter lokalne skupnosti, proizvodna podjetja in druge finančne institucije v mariborski, celjski, ptujski, slovenjegraški in murskosoboški regiji. Upravni odbor sestavlja 11 članov, predsednik odbora je rektor Univerze v Mariboru, prof. dr. Ivan Rozman, podpredsednik pa predsednik uprave Nove KBM d.d., Črt Mesarič. Doslej je bilo zbranih 170 milijonov tolarjev, gradbeni načrti za inštitut za anatomijo in fiziologijo so pripravljeni, predvidevamo, da bodo gradbena in inštalacijska dela opravljena do pomladi 2004. Do začetka študijskega leta 2004/2005 bo inštitut povsem pripravljen.

Vlada Republike Slovenije je 28. avgusta 2003 obravnavala in sprejela spremembe in dopolnitve Odloka o preoblikovanju Univerze v Mariboru. S sprejetjem Odloka o preoblikovanju Univerze v Mariboru 2. oktobra 2003 je bila tudi formalno ustanovljena druga slovenska medicinska fakulteta. Septembra

2003 je bil pripravljen čistopis vloge za pridobitev mnenja Sveta za visoko šolstvo o univerzitetnem študijskem programu Splošna medicina. Vlogo je ponovno obravnavala komisija za medicino in veterino na svoji seji 14. 11. 2003, ki na program ni imela pripomb, tako da pričakujemo potrditev programa 5. 12. 2003 na seji Sveta za visoko šolstvo. S tem bo omogočen razpis študijskega programa splošna medicina in vpis prve generacije študentov na MF UM v šolskem letu 2004/2005.

Nekaj besed o programu študija na MF UM

Cilj študijskega programa medicina (dodiplomski program za pridobitev univerzitetne izobrazbe) je pripraviti študente za samostojno delo zdravnika, študij traja 6 let oz. 12 semestrov in je ovrednoten s 360 ECTS točkami. Študijski program je po predmetih usklajen z evropskim kreditnim sistemom za tovrstne programe in z evropskimi direktivami. V temeljnih predkliničnih predmetih je program povezan z nekaterimi predmeti obstoječih programov, ki jih na mariborski univerzi izvajajo na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo, Pedagoški fakulteti, Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko, v kliničnih predmetih pa je usklajen s strokovno in raziskovalno dejavnostjo v učni bolnišnici Maribor. Univerzitetni študijski program je sestavljen iz 51 predmetov, med katerimi so štirje izbirni predmeti in 8 modulov PBL. Študijski program obsega 5500 ur teoretičnega in praktičnega študija. Študij bo potekal v obliki predavanj, vaj, seminarjev in v individualni obliki. Potekal bo izključno kot redni študij. Študent bo zaključil študij z opravljenimi vsemi izpiti in opravljenim praktičnim delom (bolnišnica, družinska medicina) in bo pridobil naziv doktor oz. doktorica medicine.

Na osnovi kreditnega sistema študija, ki ga Univerza v Mariboru izvaja od študijskega leta 2000/2001, bo omogočena izbira študentov, da bodo posamezne predmete poslušali tudi na drugih fakultetah UM. Program je usklajen s prenovljenimi programi medicinskega študija znotraj Evropske unije in omogoča prehajanje med posameznimi medicinskimi fakultetami po sistemu ECTS. Program medicinskega študija pri UM je ovrednoten v skladu z navodili evropske Komisije za izvedbo kreditnega sistema študija. Primerljivost in usklajenost programa študija med medicinskimi fakultetami v Mariboru, Ljubljani, Gradcu, Oulu, Manchesteru ter Harvardu omogoča med drugim izmenjavo visokošolskih učiteljev in študentov. Ni odveč omeniti, da so v sodelovanje pri izvedbi univerzitetnega študijskega programa splošna medicina privolili mednarodno uveljavljeni akademiki s področja medicine; vseh osem se bo vključevalo v študijski program kot gostujoči profesorji. Vsi sodelujoči izvajalci univerzitetnega študijskega programa splošna medicina so ustrezno habilitirani visokošolski učitelji, za izvedbo modulov PBL pa so zahtevani dodatni pedagoški pogoji, ki izhajajo iz didaktičnih posebnosti takšnega učenja. Tutorji pri izvedbi te oblike študija, ki se bo prepletal skozi program študija v posameznih letnikih, so lahko visokošolski učitelji, ki bodo opravili poseben tečaj za vodenje modulov PBL. Materialne pogoje za začetek študija bodo, kot je bilo že navedeno, zagotovili Univerza v Mariboru in njene članice, Splošna bolnišnica Maribor, Zavod za zdravstveno varstvo ter podpisnice Konzorcija za zagotovitev finančnih sredstev za začetek študija medicine na MF UM. Študijski program se bo financiral pretežno iz proračunskih sredstev Ministrstva za šolstvo, znanost in šport in Ministrstva za zdravje. V utemeljitvi Odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o preoblikovanju Univerze v Mariboru je navedeno, da bo Medicinska fakulteta začela izvajati univerzitetni študijski program v študijskem letu 2004/2005. Navedeno je tudi, da bodo potrebna denarna sredstva zagotovljena v okviru prerazporeditev med progra-

mi primarnega in terciarnega izobraževanja znotraj proračunskih postavk MŠZŠ. V prvi letnik MF UM se bo tako po predvidevanjih v prihodnjem študijskem letu 2004 lahko vpisalo 80 študentov, ki bodo kandidirali za vpis po enakih kriterijih, kot veljajo za vpis na MF UL. Kasneje se bo število vpisanih lahko povišalo, vendar ne več kot na 100 vpisanih študentov v prvem letniku.

Medicinska fakulteta v Mariboru predstavlja želje in sanje starejših generacij zdravnikov, veliko ustvarjalne energije sedanjosti in perspektivo za mlajše.

S preteklostjo ni nikoli težav, tako ali drugače je v našem spominu. Tudi prihodnost je enostavna, obstaja v naših sanjah, željah in ciljih. Najtežje je s trenutkom sedanjosti. Potrebno ga je pravilno ovrednotiti, umestiti v okolje in čas in z njim doseči želje in sanje.

Tako enostavno in obenem težko je to.

Viri

1. Vloga za pridobitev mnenja Sveta za visoko šolstvo o univerzitetnem študijskem programu »Splošna medicina« Medicinske fakultete Univerze v Mariboru, Univerza v Mariboru, september 2003.
2. Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o preoblikovanju Univerze v Mariboru, sprejet v Državnem zboru RS, 2. 10. 2003.
3. Spremembe in dopolnitve Statuta Univerze v Mariboru, 22. 10. 2003.
4. Zapisnik konstitutivne seje Akademskega zbora MF UM, 27. 10. 2003.
5. Zapisnik druge seje Akademskega zbora MF UM, 3. 11. 2003.
6. Zapisnik konstitutivne seje Senata MF UM, 5. 11. 2003.
7. Zapisnik druge seje Senata MF UM, 14. 11. 2003.

Želimo vam lepe božične in novoletne praznike!

V letu 2004 pa se v skupnem zadovoljstvu uspešno spoprijemajmo z novimi izzivi!

*Slovensko zdravniško društvo
in
Zdravniški vestnik*